

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: Č., zastúpeného A., proti odporcom: 1/ D. a 2/ B., zastúpenému A., o zaplataenie 37 723,20 eur s príslušenstvom zo zmenky, vedenej na Okresnom súde Bratislava V. pod sp. zn. 1CbZm/18/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V. z 21. novembra 2011 č. k. 1CbZm/18/11-142 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 11. apríla 2013 č. k. 1CoZm/4/2012-185, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora **o d m i e t a.**

Navrhovateľ **j e p o v i n n ý** zaplatiť odporcovi 2/ trovy právneho zastúpenia advokátom v mimoriadnom dovolacom konaní v sume 507,96 eur na účet advokáta.

O d ô v o d n e n i e :

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na podnet navrhovateľa podal mimoriadne dovolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V. z 21. novembra 2011 č. k. 1CbZm/18/11-142 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 11. apríla 2013 č. k. 1CoZm /4/2012-185 podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p. z dôvodu uvedeného v ustanovení § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. Navrhol označené rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava V. na ďalšie konanie.

Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že súdy namietanými rozsudkami zrušili zmenkový platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava V. č. k. 1Zm/293/2010-16 z 26. októbra 2010 proti odporcovi v 2. rade v celom rozsahu. Dôvodom bolo posúdenie predloženej blankozmenky súdmi ako zmenky neplatnej pre neurčité, a tým neplatné označenie meny, v ktorej sa má vyplatiť suma vyjadrená na zmenke z dôvodu, že pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy sa nachádzajú dva vzájomne si konkurujúce údaje, a to „EUR“ a „SK“. Súdy preto s poukazom na ustanovenie čl. I § 1 bod 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZZŠ“), čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ a § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka posúdili predloženú zmenku ako neplatnú.

Podľa názoru generálneho prokurátora uvedenými rozhodnutiami okresného a krajského súdu bol porušený zákon, nakoľko konajúce súdy sa dôsledne neriadili čl. III § 9a ods. 2, čl. I § 1 a čl. I § 10 ZZŠ.

Poukázal, že zmenka je abstraktný cenný papier, ktorý v sebe inkorporuje právo samé osebe. Pokiaľ teda má pravá zmenka všetky náležitosti, je platná.

Vyslovil názor, že skutkový stav veci bol zistený v dostatočnom rozsahu. Pravosť predloženej zmenky spochybnená nebola. Rovnako tak nebolo medzi stranami sporné, že na blankozmenku nebolo plnené.

Bezpodmienečný príkaz zaplatiť určitú sumu je obligatórnou náležitosťou cudzej zmenky. V prípade jeho absencie je zmenka neplatná. Predložená zmenka obsahuje konkrétnu zmenkovú sumu, vyjadrenú totožne slovom aj číslom.

Mal za to, že oprávnený zo zmenky tým, že vyplnil číslom vyjadrenú zmenkovú sumu znejúcu na euro dňa 30. júna 2009 postupoval v súlade s čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ, podľa ktorého odo dňa zavedenia eura v Slovenskej republike (01. januára 2009) možno na zmenky a šeky, ktoré znejú na slovenskú menu vyznačiť zmenu slovenskej meny na euro. Zároveň zo slovného vyjadrenia zmenkovej sumy na predmetnej zmenke je jednoznačne vyjadrená zmenková suma dostatočne určito. Na danej zmenke je doslovne napísané: „tridsaťsedemtisícšesťstodvadsaťtri Euro a 20/100“. Z daného vyjadrenia zmenkovej sumy jednoznačne vyplýva, že zmenková suma má byť zaplatená v eurách.

V súlade s Vyplňovacím prehlásením a v čase keď bola zmenka vystavená sa platilo v Slovenskej republike menou Slovenská koruna, a preto bolo na blankozmenke predtlačené „SK“, avšak v čase, keď oprávnený vyplňoval blankozmenku bolo už platnou menou na území Slovenskej republiky euro, a teda oprávnený bol povinný vyplniť blankozmenku v platnej mene a nie už v neexistujúcej mene Slovenská koruna.

Za číselným údajom sumy je mena v eurách uvedená na 1. mieste, pričom údaj SK je na zmenke zjavne predtlačený a treba naň hľadiť ako na nenapísaný.

Podľa generálneho prokurátora súdy nesprávne vec právne posúdili a v predmetnej veci postupovali neprimerane tvrdo v rámci formalizmu rozhodnutia ako takého. Skutočnosť, že v čase, keď bola zmenková suma vpísaná do blankozmenky číselným vyjadrením a slovne, bola na území Slovenskej republiky už platná mena euro, nemôže vyvolať rozumné pochybnosti o výške a mene zmenkovej sumy len preto, že na blankozmenke je vyjadrená číslom zmenková suma a dopísaná celá rukou spolu s menou euro a vedľa nej predtlačená mena „SK“, ktorá tam bola uvedená v čase, keď bola zmenka vystavená, a teda v čase, keď bola platnou menou na území Slovenskej republiky Slovenská koruna.

V súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych noriem musí súd prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv

sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútne prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálnemu zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu (III. ÚS 72/2010).

Nemôže byť na ťarchu a v neprospech veriteľa a oprávneného zo zmenky, že v dôsledku zmeny v menovej oblasti, ktorá nastala v čase od vystavenia do vyplnenia blankozmenky a ktorú oprávnený v čase vystavenia zmenky nemohol predvídať, má byť zmenka považovaná za neplatnú, napriek tomu, že ju oprávnený vyplnil v súlade s Vyplňovacím prehlásením a právnymi predpismi.

Ustanovenie čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ bližšie neurčuje akým spôsobom sa má zmena meny na zmenke vyznačiť.

Z predloženej zmenky je na prvý pohľad zrejmé, že zmenková suma znie na 37 723,20 eur. Predtlačенý údaj „SK“ nespôsobuje podľa dovolateľa neurčitost' zmenkovej sumy a následne aj jej neplatnosť s poukazom na čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ ako aj na skutočnosť, že mena „SK“ bola len predtlačенá. K otázke predtlačенých údajov na zmenke zaujal stanovisko Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 29Cdo/945/2009, v ktorom nevzal do úvahy predtlačенý údaj na zmenke v tom smere, že by tento údaj nejakým spôsobom ovplyvňoval platnosť zmenky.

K prílišnému formalizmu v rozhodovaní súdov Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že „súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení (III. ÚS 341/07).“ Prílišný formalistický postup súdov je zároveň aj zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 335/06). Uvedený záver Ústavného súdu Slovenskej republiky je potrebné aplikovať aj na danú vec pri výklade čl. I § 1 bodu 2 ZZŠ súdmi, ohľadne určitosti peňažnej sumy.

Konajúce súdy nesprávnym výkladom ustanovenia § 9a ZZŠ vec nesprávne právne posúdili, čím bol naplnený dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Odporca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedol doterajší stav veci a zhodne s jeho doterajšími podaniami označil napadnuté rozhodnutia za vecne správne. Súčasne si uplatnil a vyčíslil trovy konania o mimoriadnom dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané v zákonnej jednoročnej lehote ďalej skúmal splnenie podmienok uvedených v ustanovení § 243e ods. 1 O. s. p.

Podľa § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f) a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Ústavný súd v súvislosti s prekonaním nejednotnosti rozhodovania prijal zjednocujúce stanovisko z 18. marca 2015 pod sp. zn. PL.z. 3/2015, podľa ktorého uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky priamo dostupné účastníkovi konania v prípade závažných pochybení na strane súdu, a to prostredníctvom niektorého z dovolacích dôvodov zakotvených v § 237 O. s. p., v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov; b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania; c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený; d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie; e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný; f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom; g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto

samosudcu rozhodoval senát. V prípade existencie niektorého z už uvedených dovolacích dôvodov má samotný účastník konania k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, ktoré môže úspešne využiť aj v prípadoch, keď je podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku procesne neprípustné. Ak nejde o takéto závažné pochybenia konajúcich súdov, je uplatnenie mimoriadneho dovolania nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v rámci civilného konania je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosť a zásadná nezmeniteľnosť.

Mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní (III. ÚS 35/2014).

Ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania - § 243f ods. 2 písm. c/ O. s. p.) alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii tak ako to je vo veciach správneho súdnictva, kde nie je prípustné (až na výnimku) ani odvolanie alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy. Z tohto zákonného predpokladu vyplýva významné obmedzenie prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktoré zabezpečuje jeho výnimočnosť v súlade s teoretickou podstatou mimoriadneho opravného prostriedku (PL. ÚS 57/99).

Podľa ústavného súdu rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy) ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (zhodne pozri tiež uznesenie ÚS II. ÚS 19/2008 zo 16. januára 2008, uznesenie ÚS IV. ÚS 200/2009

zo 04. júna 2009, nález ÚS II. ÚS 185/2009 z 12. novembra 2009).

Uvedené závery ústavného súdu vo vzťahu k prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora bez predošlého využitia opravného prostriedku proti rozhodnutiu odvolacieho súdu si osvojil aj najvyšší súd.

Najvyšší súd v posudzovanom prípade postupoval podľa ústavne súladného výkladu a aplikácie zákonného ustanovenia o mimoriadnom dovolaní a skúmal, či nápravu nezákonného stavu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa rozsudkom zo dňa 21. novembra 2011 č. k. 1CbZm/18/11-142 zrušil zmenkový platobný rozkaz zo dňa 26. októbra 2010 č. k. 1Zm/293/2010-16 vo vzťahu k odporcovi 2/ v celom rozsahu. Odvolací súd rozsudkom z 11. apríla 2013 č. k. 1CoZm/4/2012-185 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňom 24. marca 2013. Navrhovateľ (účastník konania, ktorý podal podnet) nepodal dovolanie v jednomesačnej lehote určenej zákonom proti právoplatnému rozhodnutiu súdu. Podal až podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý bol na generálnu prokuratúru doručený dňa 23. augusta 2013. V danom prípade prebehlo štandardné dvojestupňové konanie, v ktorom mal navrhovateľ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Nepodal dovolanie, a to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotného navrhovateľa pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného navrhovateľom. Uvedeným postupom navrhovateľ opomenul účinne hájiť svoje práva, ktoré zákon poskytuje dotknutej osobe, a to využiť podanie mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) proti rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu ust. § 237 O. s. p. Opomenutie využitia tohto opravného prostriedku nemôže byť nahradené mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora.

V súvislosti s vysloveným právnym názorom dovolací súd poukazuje aj na spoločné stanovisko prijaté obchodnoprávnym a občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 20. októbra 2015.

So zreteľom na vyššie uvedené najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O. s. p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie navrhovateľ. Odporca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu podal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní a tieto vyčíslil.

Najvyšší súd mu preto priznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní za jeden úkon právnej pomoci – vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu z 15. mája 2015 vo výške 499,57 eur (§ 10 ods. 1, § 13a ods. 1 písm. c/ vyhl. č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších zmien) + 8,39 eur paušálnu náhradu (§ 16 ods. 3 cit. vyhlášky), spolu náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní 507,96 eur (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 243c a § 148a ods. 1, 2 O. s. p.). Dovolací súd v súlade s rozhodovacou praxou (pozri sp. zn. 5MCdo/39/2012) nepriznal odporcovi 2/ náhradu trov za uplatnený úkon prevzatie a príprava z dôvodu, že právny zástupca zastupoval žalobcu aj v konaní na súdoch nižšieho stupňa.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 15. decembra 2015

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Bc. Ingrid Habánová